

عوامل مدیریتی موثر بر اجرای طرح امنیت محله محور^۱رضا قاسم پور^۲، فریبا شایگان^۳ و حاجیه رجبی فرجاد^۴

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۱/۱۹

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۳/۲۰

چکیده

زمینه و هدف: فصل منطقی جامعه‌محوری اعتقاد متقابل پلیس و مردم و مشارکت همراه با همدلی و رعایت هنجارها و ارزش‌های اجتماعی است. طرح امنیت محله‌محور که از سال ۱۳۹۱ در تهران بزرگ آغاز شد در راستای جامعه‌محوری پلیس بود. هدف این پژوهش بررسی عوامل مدیریتی موثر بر اجرای موفقیت‌آمیز طرح امنیت محله‌محور بوده است.

روش‌شناسی: این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی از نوع پیمایشی بوده است. جامعه آماری شامل کارکنان کلانتری‌های هشت گانه سر کلانتری پنجم فرماندهی انتظامی تهران بزرگ بود که به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای، ۱۹۶ نفر از کارکنان انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه محقق‌ساخته است. روایی پرسشنامه از طریق روایی محتوایی و پایایی آن از طریق محاسبه ضریب آلفای کرونباخ (۹۴ درصد) مورد تایید قرار گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون‌های تی استیودنت، فریدمن و خی‌دو استفاده شد.

یافته‌ها: تجزیه و تحلیل آماری داده‌های جمع‌آوری شده نشان داد که «آموزش کارکنان» (۳۰/۱۸=تی)، «نظارت و کنترل» (۲۵/۷۲=تی)، «آموزش همگانی» (۳۰/۵۰=تی) و «مشارکت با نهادهای دولتی و محلی» (۲۰/۰۲=تی)، به‌طور مثبت و معناداری بر «اجرای طرح امنیت محله‌محور در بین شهروندان (سر کلانتری پنجم فرماندهی انتظامی تهران بزرگ)» تاثیر گذار هستند.

نتایج: براساس نتایج حاصل از این پژوهش، بالاترین رتبه «آموزش بر خورد مناسب با شهروندان براساس اخلاق و موازین اسلامی» و پایین‌ترین رتبه مربوط به «آموزش شرح وظایف شغلی به کارکنان در زمینه امنیت محله‌محور» بود.

کلیدواژه‌ها: مدیریت، امنیت محله‌محور، آموزش، نظارت و کنترل، آموزش همگانی، مشارکت

□ استناد: قاسم پور، رضا؛ شایگان، فریبا؛ رجبی فرجاد، حاجیه (تابستان، ۱۳۹۸). عوامل مدیریتی موثر بر اجرای طرح امنیت محله‌محور. فصلنامه پژوهش‌های مدیریت/انتظامی، ۴(۲)، ۲۱۷-۲۳۶.

۱. این پژوهش برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته فرماندهی و مدیریت انتظامی امین با همین عنوان در دانشکده فرماندهی و ستاد دانشگاه علوم انتظامی امین به راهنمایی فریبا شایگان است.

۲. کارشناسی ارشد فرماندهی و مدیریت انتظامی. رایانامه: Reza.ghasempoor@gmail.com

۳. استاد گروه جامعه‌شناسی دانشگاه علوم انتظامی امین و عضو انجمن پژوهش‌های انتظامی ایران. (نویسنده مسئول). رایانامه: shayegan_fa@yahoo.com

۴. دانشیار گروه مدیریت منابع انسانی، دانشگاه علوم انتظامی امین و عضو انجمن پژوهش‌های انتظامی ایران. رایانامه: hajieh_rajabi@yahoo.com

مقدمه

پلیس جامعه‌محور، الگوی جدید پلیسی است که در آن امنیت با مشارکت مردم صورت می‌پذیرد. هدف اصلی آن، کاهش جرم و ارتقای احساس امنیت در جامعه است (مهرانپور، ۱۳۹۶، ص ۱). پلیس جامعه‌محور، آخرین مدل از پلیس در آمریکا است و این پلیس در میان سیاست‌مداران، شهروندان و جامعه برای اجرای قانون بسیار محبوب است (امدی^۱، ۲۰۱۴، ص ۲۴). رویکرد پلیس جامعه‌محور، مشارکت ضابطان قانون و جامعه را در شناسایی و ریشه‌یابی مشکلات و پیدا کردن راه‌حلی‌هایی که مشکل را به‌طور دائم از بین برده و یا کاهش می‌دهد، برمی‌انگیزد. وقتی که افراد جامعه و ماموران ضابط قانون با یکدیگر همکاری کنند تا کیفیت زندگی را در جامعه بهبود بخشند، فواید این رویکرد به‌خوبی روشن خواهد شد. ضابطان قانون از تکرار نشدن یک مشکل برای همیشه بهره‌مند خواهند شد. شهروندان نیز از بهبود وضعیت زندگی خود سود خواهند برد. ماموران پلیس و شهروندان جامعه وقتی که به‌طور مشترک راه‌حلی را پیدا می‌کنند، از این که توانسته‌اند خودشان به حل مسئله و سپس به راهکاری عملی دست یابند بسیار راضی خواهند بود (ترویانوویچ، ۱۳۸۳، ص ۳). رویکرد پلیس جامعه‌محور در دو دهه گذشته نه تنها به‌لحاظ نظری، بلکه به‌لحاظ تجربی نیز رشد قابل توجهی داشته است و به جرات می‌توان گفت یکی از مهم‌ترین ملاک‌های اثربخشی و کارایی پلیس جامعه‌محور، توانایی آن در کاهش احساس ناامنی شهروندان است (همتی، ۱۳۸۶، ص ۱۳۱). این رویکرد مبتنی بر این باور است که پلیس و جامعه در کنار یکدیگر می‌توانند کارهایی را انجام دهند که به تنهایی قادر به انجام آنها نخواهند بود. این هم‌افزایی که از اداره پلیسی حاصل می‌شود بسیار نیرومند خواهد بود. در واقع همانند اعضای یک گروه ورزشی کاملاً هماهنگ و آماده می‌ماند که تمام اعضای آن نهایت سعی و توانایی خود را بکار می‌گیرند که گاه ممکن است قهرمانانه ظهور کنند، اما پیروزی آنها بستگی به تلاش گروهی دارد (وروایی، ۱۳۸۴، ص ۲۱). پلیس به‌لحاظ مسئولیت‌سنگینی که در راستای برقراری و حفظ نظم و امنیت جامعه بر عهده دارد، باید با برنامه‌ریزی‌های علمی و عملی و درک درست از ماموریت‌های بسیار مهم و متنوع و همچنین شناخت همه‌جانبه از محیط بیرونی سازمان در عرصه‌های مختلف بتواند جامعه را مدیریت کند، خدمات‌رسانی به آحاد مردم را تسهیل کرده و به امور

پلیسی در جامعه سامان دهد (قهرمانی، ۱۳۹۰، ص ۹). بنابراین، به میزانی که پلیس، موفق به تعامل با شهروندان شود و اعتماد آنان را جلب کند، می‌تواند اعتماد و حمایت شهروندان را نسبت به خود افزایش دهد و از مشارکت آنان در برقراری امنیت در جامعه بهره‌مند شود.

برقراری امنیت شهر و آرامش شهروندان بالاترین هدف پلیس است. سازمان پلیس به‌عنوان برقرارکننده نظم و امنیت در جامعه، بیش از هر سازمان دیگری به توجه و همکاری شهروندان نیاز دارند. پلیس و مقامات دولتی برخی کشورهای جهان به این نتیجه رسیده‌اند که برای پیشگیری از بروز جرایم باید نقش نهادهای جامعه مدنی را جدی‌تر بگیرند و از شهروندان و سازمان‌های مردم‌نهاد برای برقراری نظم و امنیت در جامعه بهره‌برند (حسینی، ۱۳۹۵، ص ۳). مقام معظم رهبری در مناسبت‌های مختلف در باب اهمیت مسئله «امنیت» و ضرورت استمرار آن، تأکیدها و اشاره‌های دقیقی بیان داشته و مبتنی بر روایات، امنیت را به‌عنوان «نعمت» توصیف کرده و می‌فرماید: «امنیت، یکی از اساسی‌ترین و اصلی‌ترین نیازهای یک ملت و یک کشور است. مهم‌ترین مشکل برای یک کشور، وقتی به وجود می‌آید که در محیط کار، در محیط زندگی، در محیط تحصیل، در فضای عمومی جامعه، مردم احساس امنیت نکنند. در فضای امنیت است که هم تلاش علمی، هم تلاش اقتصادی، هم روحیه و نشاط و همه فعالیت‌های یک کشور می‌تواند به درستی برنامه‌ریزی و با دقت دنبال شود و به نتایج خود برسد» (خامنه‌ای، ۱۳۷۹). در ایران یکی از طرح‌های مطرح شده برای جلب مشارکت مردم در همکاری با پلیس طرح امنیت محله‌محور است که هر یک از شهروندان خود را موظف می‌دانند که در برقراری نظم و امنیت در حوزه استحفاظی با کلانتری محل همکاری داشته باشند. طرح امنیت محله‌محور از سال ۱۳۹۱ در تهران بزرگ آغاز شد و ابتداروسای کلانتری‌ها پیگیر این موضوع بودند و این طرح با توجه به کاهش شکایت‌های مردمی در تماس با سامانه ۱۹۷ پلیس، نشان از افزایش رضایت‌مندی شهروندان داشت، ولی به مرور زمان با توجه به افزایش ماموریت‌های پلیس، دچار روزمرگی شد و کمتر مورد توجه مسئولان امر قرار گرفت. ادامه این طرح و سایر طرح‌هایی که تصویب می‌شوند به مدیریت مسئولان و پیگیری آنها بستگی دارد؛ بنابراین اگرچه عوامل زیادی در موفقیت طرح امنیت محله‌محور تاثیر دارد ولی یکی از مهمترین این عوامل، عامل مدیریتی است. عوامل موثر مدیریتی ارتباطی به امکانات و تجهیزات و افزایش نیروی انسانی نداشته، بلکه این هنر و شایستگی یک رئیس است که از حداقل امکانات و تجهیزات و نیروی انسانی، بیشترین بهره‌برداری را داشته باشد. بهره‌برداری از عوامل موثر مدیریتی موجب اشراف

اطلاعاتی روسای کلانتری‌ها بر حوزه استحفاظی، کاهش جرایم، افزایش رضایت‌مندی شهروندان، کاهش پرونده‌های متشکله قضائی و شناسائی و دستگیری مجرمان مؤثر می‌شود.

بر این اساس، در این پژوهش مهم‌ترین تغییری که قابل طرح است تغییر پیش فرض سازمان‌های پلیسی نسبت به فعالیت‌های خود است، به طوری که رویکرد سنتی تهدیدمحوری را به رویکرد نوین جامعه‌محوری مبدل ساخته است. پلیس، امروزه به خوبی در یافته است که در عرصه‌های مختلف اجتماعی، نگاهی علمی و همه‌جانبه نیز نسبت به عملکرد و نحوه تفکر جامعه بکار گیرد. واقعیت‌های پیرامون سازمان‌های پلیسی گویای این مهم هستند که فضای فعالیت آنها نسبت به گذشته سرعت تغییرات بیشتری را تجربه می‌کند. الگوهای فعالیت‌های مجرمان و یا متخلفان از قوانین، به طور معناداری تغییر یافته است. به منظور مدیریت پیچیدگی‌های اخیر و برقراری امنیت پایدار در این فضا، سازمان پلیس باید تلاش برای برقراری نظم و امنیت در سطح جامعه را بر پایه دانش و اطلاعات بدست آمده و مدیریت صحیح آنها قرار دهد و با کسب اطلاعات لازم از محیط خود، دانش (ضرورت تغییر) این الگوها را تولید کند. بنابراین ضرورت این پژوهش به این دلیل است که پلیس باید برای اداره امور پلیسی برای مدیریت جامعه از سرمایه‌های انسانی، اجتماعی و سایر منابع در ابعاد مختلف از جمله ابعاد مدیریتی در طرح امنیت محله‌محور بهره بگیرد تا بتواند اقتدار پلیس را با مشارکت مردم در جامعه افزایش دهد. بنابراین پژوهش حاضر به دنبال پاسخگویی به این پرسش اصلی است که عوامل مدیریتی به چه میزان بر اجرای طرح امنیت محله‌محور در سرکلانتری پنجم فرماندهی انتظامی تهران بزرگ مؤثر است؟ و اگر مسئولان، فرماندهان و روسا نتایج پژوهش یادشده را مدنظر قرار دهند و در ماموریت‌ها بکارگیری کنند می‌توان انتظار داشت که باعث افزایش کارایی فعالیت‌ها شده و در کاهش جرایم و افزایش رضایت‌مندی شهروندان مؤثر باشد. همچنین، پرسش‌های فرعی زیر نیز در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفت:

۱. آموزش کارکنان تا چه حد بر اجرای طرح امنیت محله‌محور مؤثر است؟
۲. نظارت و کنترل رئیس کلانتری تا چه حد بر اجرای طرح امنیت محله‌محور مؤثر است؟
۳. آموزش همگانی در مساجد و مدارس تا چه حد بر اجرای طرح امنیت محله‌محور مؤثر است؟
۴. مشارکت رؤسای کلانتری‌ها با نهادهای دولتی و محلی تا چه حد بر اجرای طرح امنیت محله‌محور مؤثر است؟

پیشینه: اسلامیة و محمد داودی (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان «نقش مشارکت اجتماعی شهروندان بر رویکرد جامعه محوری پلیس و تعدیل‌گری امنیت اجتماعی» که در بین دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد آشتیان انجام داد، به این نتیجه رسید که جامعه محوری پلیس بر مشارکت اجتماعی شهروندان در دو بُعد ذهنی و عینی و رفتاری، تاثیر مثبت دارد و این تاثیر، با در نظر گرفتن نقش تعدیل‌گر امنیت اجتماعی بیشتر است. مهران پور (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان «بررسی تاثیر پلیس جامعه‌محور بر افزایش احساس امنیت شهروندان بندرعباس» به این نتایج رسیده است که بین رضایت‌مندی از پلیس، اعتماد اجتماعی و مشارکت اجتماعی با احساس امنیت، رابطه معنادار و مثبتی وجود دارد و افزایش سطح هرکدام از مولفه‌های یادشده منجر به افزایش احساس امنیت در شهروندان بندرعباسی خواهد شد. دیانی (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان «مطالعه آسیب‌شناسی مدیریتی اجرای طرح انتظامی محله‌محور در شهری» به این نتایج رسیده است که برای اجرای طرح، هماهنگی، سازماندهی و برنامه‌ریزی مطلوب لازم است ولی در اجرای طرح یادشده، مشکل اصلی فراهم نبودن منابع و امکانات طرح به‌طور مطلوب و کیفی و در نهایت نظارت و کنترل نامناسب بود. عامری (۱۳۹۵) پژوهشی با عنوان «ارائه الگوی مطلوب پیشگیری انتظامی از جرم با رویکرد جامعه‌محوری پلیس» به این نتایج رسیده است که مؤلفه‌های ساختاری، رویکردی و فردی و عوامل درون‌سازمانی و برون‌سازمانی در پیشگیری انتظامی جامعه‌محور مؤثر بوده و بین عوامل درون‌سازمانی و برون‌سازمانی با رویکرد جامعه‌محوری در پیشگیری انتظامی از جرم رابطه معناداری وجود داشته و فرایند پیشگیری انتظامی با رویکرد جامعه‌محوری تحت تاثیر عوامل درون و برون‌سازمانی است. ایمان پور (۱۳۹۴) در پژوهشی «تاثیر سبک مدیریتی فرماندهان و مدیران انتظامی در میزان احساس امنیت شهروندان ایلام» بیان کرد که سبک مدیریتی جامعه‌محور بیشترین تاثیر را بر احساس امنیت داشته و سبک مدیریتی سنتی و اقتضایی به ترتیب در مراتب دوم و سوم تاثیرگذاری قرار دارند؛ به‌طورکلی در این پژوهش در سطح توصیفی، داده‌های نگرش شهروندان نشان داد که برای افزایش احساس امنیت در جامعه، مردم خواستار چه توقعاتی از پلیس هستند اما در سطح استنباطی، داده‌ها نشان داد که از میان سبک‌های مدیریت پلیس، سبک جامعه‌محور اهمیت بیشتری دارد. ذاکری میناب (۱۳۹۳) در پژوهشی با عنوان «بررسی نقش مدیریت با رویکرد جامعه محلی در توسعه ژئوپارک قشم» به این نتایج رسیده است که مدیریت (برنامه‌ریزی، تامین نیروی انسانی مناسب، سازماندهی، هدایت و

رهبری و نظارت و کنترل)، با مشارکت جامعه محلی بر توسعه ژئوپارک قشم به میزان زیاد تاثیر مثبت داشته است و در نهایت مهمترین عامل موثر سازماندهی با مشارکت جامعه محلی بوده است. درویشی و میرزاخانی (۱۳۹۳) در پژوهشی با عنوان «راهبردهای توسعه پلیس محله محور در ایران» نوشته است که پلیس می تواند با تمرکز بر نقاط قوت درونی و بهره گیری از فرصت های بیرونی، بخشی از تهدیدهای بیرونی که در توسعه این رویکرد موثر هستند را کاهش دهد و از طرف دیگر با بازنگری برنامه های درون سازمانی و رفع آسیب پذیری ها و نقاط ضعف و استفاده از مزیت های نسبی، گام بلندی را در توسعه پلیس محله محور بردارد. شکوهی آذر، رجبی و ساجدی نیا (۱۳۹۳) در پژوهشی با عنوان «امنیت اجتماعی محله محور و شیوه های متقاعدسازی و اعتمادسازی مردم» برای مشارکت هرچه بیشتر در فرایند تولید امنیت نشان دادند که امنیت اجتماعی محله محور از جمله تمرکززدایی، محله محوری و مشارکت معتمدان، موجب افزایش مشارکت عمومی مبتنی بر پیش نیازهایی از منظر اعتمادسازی و متقاعدسازی مردم می شود. قهرمانی و ابطحی (۱۳۸۹) پژوهشی با عنوان «طراحی الگوی بومی رویکرد مدیریت پلیس جامعه محور در جمهوری اسلامی ایران» انجام دادند که در آن، عوامل و متغیرهای درون سازمانی و برون سازمانی نظیر «منابع انسانی، ساختار سازمانی، فناوری اطلاعات، حرفه ای بودن پلیس، سبک رهبری، توانمندی های رهبری، فرهنگ سازمانی، انتظارات مردم از پلیس، انتظارات حاکمیت از پلیس، مشارکت اجتماعی، نظارت همگانی، مسئله محوری پلیس، اعتماد عمومی، قانون محوری پلیس و اقتدار پلیس» به عنوان عوامل تأثیرگذار بر رویکرد پلیس جامعه محور در ایران تعیین شدند. همچنین نتایج پژوهش نشان داد که کلیه عوامل و متغیرهای پیش بینی شده در پژوهش با رویکرد پلیس جامعه محور ارتباط معناداری داشته و بر آن نیز تأثیرگذار بوده است. تاجران و کلاکی (۱۳۸۳) در پژوهشی با عنوان «بررسی تاثیر عملکرد پلیس بر احساس امنیت شهروندان تهرانی» به این نتایج رسیدند که بین دو متغیر توانمندی عملیاتی پلیس (سرعت عمل، امکانات و تجهیزات پیشرفته و گشت های منظم) و فعالیت های اجتماعی پلیس (مشارکت و ارتباط بیشتر با مردم) با احساس امنیت شهروندان رابطه معناداری وجود دارد و اگر پلیس در نقش خود از رفتار حرفه ای شامل تعهد و صحت عمل، قانون مداری و پرهیز از پارتی بازی بهره ببرد، شهروندان احساس امنیت بیشتری خواهند کرد. ویلیامز، فدوروویز، کاواناق، منز، تاجر و ژو^۱ (۲۰۱۸) در

پژوهشی با عنوان «استفاده از رسانه‌های اجتماعی برای رسیدن به دستور کار پلیس جامعه‌محور» که در آمریکا انجام داده است به این نتیجه رسیده است که پلیس از رسانه‌های اجتماعی به‌طور تعاملی استفاده می‌کند و می‌تواند در طول زمان اهداف سیاست‌گذاری جامعه را پیش ببرد. امدی (۲۰۱۴) در پژوهشی با عنوان «تجزیه و تحلیل کیفی پلیس جامعه‌محور در ایالات متحده» به این نتایج رسیده است که تغییرات در وظایف و راهبردهای سنتی پلیس، به پلیس جامعه‌محور، منجر شده است، همچنین پلیس جامعه‌محور در محافظت و خدمت به مردم آمریکا موثر است. هایپر^۱ (۲۰۰۱) پژوهشی با عنوان «افسر پلیس جامعه‌محور: تاثیر آموزش پایه و جامعه‌پذیری بر استخدام پلیس» در منطقه فینیکس^۲ انجام داده است که نتایج پژوهش حاکی از آن است که آموزش دانشگاهی و پایه تاثیر مثبتی بر نگرش‌های استخدام پلیس در رابطه با پلیس جامعه‌محور دارد، ولی با گذشت زمان، این تغییرات مثبت نگرشی از بین می‌رود و افسر آموزش دیده در معرض محیط کار و فرهنگ سازمانی منطقه مربوط به خود قرار می‌گیرد. لوریگو و اسکوگان^۳ (۱۹۹۴) در پژوهشی با عنوان «ارزیابی درک کارکنان از پلیس جامعه‌محور در شیکاگو» که درخصوص بررسی نقش مشارکت شهروندان در برنامه‌های مراقبت پلیس همگانی در شیکاگو بود نشان داد که برنامه مراقبت پلیس همگانی شهر شیکاگو فرصتی برای فعالیت‌های نوپا فراهم ساخته و موجب مشارکت مردم در فعالیت‌های پیشگیری از جرایم و واکنش در برابر اختلالات محلی و شهری شده است. **مبانی نظری:** امنیت، عنصر تاثیرگذاری بر کلیه اعمال، رفتار و تصمیم‌گیری‌های انسان است. اهمیت امنیت، چنان است که برخی از اندیشمندان در بررسی شکل‌گیری جامعه و گذار انسان به جامعه سیاسی و تشکیل دولت، آن را به‌عنوان عامل محوری در نظر گرفته‌اند و هدف از تشکیل دولت را صیانت از آن دانسته‌اند (دیانی، ۱۳۹۵، ص ۳۶). پلیس جامعه‌محور را می‌توان تاثیرگذار بر شهروندان، گروه‌ها، اصناف، موسسه‌های عمومی و خصوصی یا بسیج کردن آن‌ها برای اقدام مشترک یا حضور در فعالیت‌هایی که برای شناسایی و حل مشکلات اجتماعی طراحی شده‌اند، دانست (میس و اورتمایر^۴، ۱۳۸۵). از میان تمام مدل‌هایی که تاکنون درخصوص امنیت اجتماعی مطرح شده است، از عصر مشارکت پلیس با جامعه یا پلیس جامعه‌محور به‌عنوان به‌روزترین و آخرین مکتب تاریخی عملکرد پلیس در عرصه امنیت یاد می‌شود

1. Haarr

2. Phoenix

2. Lurigio & Skogan

2. Mis & Ortmyer

(هس و میلر^۱، ۱۳۸۳، ص ۳۳) رویکرد پلیس جامعه‌محور در نظارت پلیس به‌عنوان یک جایگزین برای فعالیت‌های سنتی پلیس مورد توجه قرار گرفته است (اسچیدر، چاپمن و اسچاپیرو^۲، ۲۰۰۹، ص ۶۹۵). این رویکرد که مشخصه اصلی آن تغییر جهت از الگوهای سنتی پایش اجتماعی به سمت جامعه‌محوری است، هدف خود را بر پایه احیای پلیس محلی بنا نهاد. به عبارتی در این دوره، پلیس بخشی از محله را تشکیل می‌دهد و سعی می‌کند با برقراری، حفظ و توسعه ارتباط با مردم، شناخت بیشتری از نیازهای آنان داشته باشد و با جلب نظر شهروندان برای بهره‌مندی از مشارکت آنان در ایجاد نظم و امنیت تلاش کند (رحیمی و دژیانی، ۱۳۹۲، ص ۸۵). طرح انتظامی امنیت محله‌محور، یکی از مطمئن‌ترین رویکردهایی است که با بکار بستن آن در حیطه عمل می‌توان در کلان‌شهر تهران به‌عنوان پایتخت و با جمعیتی بالغ بر ده میلیون نفر، اندک هویت شهری تهران را حفظ کرد و مانع انحطاط و زوال آن شد. هویت شهر تهران و انسجام آن تنها در گرو حفظ هویت محله‌های آن خواهد بود که در نهایت منجر به حفظ هویت شهروندی و مشارکت فعال شهروندان در اداره شهر و تقویت مدیریت مشارکتی آن است و رسیدن به آرمان شهر ایرانی اسلامی و پیشرفته و امن، آرزوی تمام برنامه‌ریزان و مسئولان امنیت است. بنابراین اجرای این طرح به‌ویژه در قلمرو امنیت اجتماعی، میزان کج‌روی اجتماعی و آسیب‌های روانی و اخلاقی را در کلان‌شهر تهران کاهش داده و نشاط و شادابی و سلامت و ایمنی را در همه جای شهر بسط داده و گسترش می‌بخشد (ساجدی‌نیا، ۱۳۹۱، ص ۱).

مدیریت: مدیریت، فرایندی اجتماعی است که با بکارگیری مهارت‌های انسانی، مفهومی، تخصصی، علمی، هنری، تجربی، کلیه منابع انسانی، ارزشی، مالی و فناورانه را سازماندهی و از طریق تامین نیازهای مادی، روحی، عاطفی و معنوی منابع انسانی، هدف‌های سازمان را تحقق می‌بخشد (خورشیدی و ذوالفقاری، ۱۳۹۲، ص ۳۴-۳۵). سازمان از دیدگاه فالت^۳ (۱۹۹۳) شامل «گروه» است که سازوکارهایی برای ترکیب توانایی‌ها و استعداد‌های افراد گوناگون، برای ارائه خدمات بهتر تلقی می‌شوند. وی بر این باور بود که اگر هریک از کارکنان را مالک بخشی از شرکت کنیم، احساس مسئولیت جمعی ایجاد و تقویت خواهد شد. امروزه نیز این موضوع، با عناوینی چون «برنامه‌های مالکیت کارمند» و «سهیم کردن کارکنان در سود و درآمد» مورد بحث قرار می‌گیرد. فالت معتقد بود که اشتغال به کسب و کار نوعی خدمت است؛

1. Hess & miler

2. Scheider, Chapman & Schapiro

3. Follett

بنابراین، همواره باید سوده‌های شخصی را در ارتباط با حسن نیت و رضایت عامه مردم در نظر گرفت. این مباحث نیز امروزه با عناوینی نظیر «اخلاق در مدیریت» و «مسئولیت اجتماعی سازمان» پیگیری می‌شود (یاراحمدی خراسانی، ۱۳۸۴)؛ از عوامل مدیریتی موثر در طرح امنیت‌محور می‌توان به آموزش کارکنان، نظارت و کنترل رئیس کلانتری، آموزش همگانی در مساجد و مدارس، مشارکت رؤسای کلانتری‌ها با نهادهای دولتی و محلی اشاره کرد که در ادامه به بررسی هریک از آنها پرداخته شده است.

آموزش: آموزش کارکنان در سازمان‌ها یکی از موضوعاتی است که در سال‌های اخیر بسیار به آن پرداخته شده است. به‌ویژه آموزش کارکنانی که در سازمان‌های با نقش‌های حساس در جامعه سروکار دارند و پلیس یکی از این سازمان‌ها است (اقبال، ۱۳۹۲، ص ۷۱). آموزش یک اقدام انسانی است با هدف کمک کردن به افراد برای این که یاد بگیرند. اگرچه بعضی اوقات یادگیری می‌تواند بدون آموزش صورت گیرد اما اثرات آموزش بر یادگیری غالباً سودمند و قابل مشاهده است (گانیه، ۱۳۷۴، ص ۲۱). برای آموزش نیروی انسانی، الگوها و مدل‌های مختلفی توسط صاحب‌نظران و متخصصان مختلف عرضه شده است که هریک از آنها متناسب با شرایط و زمینه‌های مختلف دارای کاربرد است (فتیحی و اجارگاه، ۱۳۸۱). از نظر هاکت^۱ (۲۰۰۳) در آموزش کارکنان باید از مواد و تجهیزات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری مناسب به‌طور گسترده استفاده شود. اصولاً وی یکی از وجوه تمایز مهم آموزش کارکنان در مقایسه با آموزش‌های رسمی دانشگاهی را در همین نکته می‌داند. دوم اینکه در این الگو بر ارزیابی یادگیری یا اندازه‌گیری میزان پیشرفت تحصیلی فراگیران به‌طور مستقل و جداگانه تأکید شده است. بنابراین، ارزیابی یادگیری برای سه مرحله قبل از خود، داده‌های بازخوردی را فراهم می‌سازد. از این طریق طراحان برنامه‌های آموزش کارکنان می‌توانند نواقص و اشکالات احتمالی را تشخیص داده و نسبت به رفع آن‌ها اقدام کنند.

نظارت و کنترل: براساس یک نظریه مدیریتی «کنترل را در سلسله وظایف مدیر و می‌توان از مهمترین وظایف دانست؛ زیرا مسئولیت نهایی مدیر حفظ سیستم سازمان است و با توجه به اینکه هر سیستمی که ساخته بشر باشد، اگر کنترل نشود دیر یا زود متلاشی می‌شود، ملاحظه می‌شود که سرنوشت سازمان تا چه حد به این وظیفه مهم مدیریت وابسته خواهد بود» (صادق پور، ۱۳۷۲، ص ۳۹)؛ بنابراین هر فعالیت جمعی مستلزم کنترل است. پلیس و نیروی انتظامی مهمترین نهاد نظارت اجتماعی هستند؛ این نیرو در کشورهای دموکراتیک

انحصار مشروع بکارگیری زور و اجبار و خشونت علیه بی‌نظمی را در اختیار دارد (زنوئر ۱، ۲۰۰۷، ص ۵۸). آموزش همگانی: امروزه آموزش همگانی به‌عنوان یک راهبرد، ایجادکننده تغییر و تحول در جوامع پیشرفته و در حال توسعه در سطوح مختلف، جایگاه ویژه‌ای پیدا کرده است و نظام‌های سیاسی برای کاهش هزینه‌های عملیاتی و نهادینه کردن امنیت پایدار به آموزش مردمی توجه خاص می‌کنند (هاشمی و فرهمند، ۱۳۹۲، ص ۲۴). پلیس با آموزش‌هایی که به شیوه‌های مختلف به مردم می‌دهد به ویژه آموزش‌هایی که از طریق رسانه‌های تصویری می‌دهد می‌تواند بیشترین تأثیر را بر آگاهی مردم و افزایش سرمایه اجتماعی خود داشته باشد (شاه‌ولی و حیدری، ۱۳۹۶، ص ۶۸).

مشارکت با نهادهای دولتی و محلی، مفهوم مشارکت به‌طور مبسوطی در نظریه کنش اجتماعی پارسونز^۲ مورد تحقیق و بحث قرار گرفته است؛ براساس نظریه کنش اجتماعی، شخصیت، محصول درونی شدن موقعیت‌های دارای نقش و پایگاه است. از آن‌جا که فرد در جامعه نقش‌های مختلفی را در موقعیت‌های متفاوت داراست از جمله فرد شاغل در یک سازمان اداری، هر نقش یا موقعیت سازمان دارای شبکه‌ای از هنجارها و باید و نبایدهاست. هنجارهای یادشده نیز در جریان جامعه‌پذیری به تدریج در افراد درونی می‌شود و در آنها پابندی به وظایف‌شان به وجود می‌آورد (روهینا، ۱۳۹۳، ص ۴۶). مشارکت یکی از اساسی‌ترین صورت‌های روابط اجتماعی بوده و به‌عنوان محور موضوعی در جامعه‌شناسی تلقی می‌شود. مشارکت اجتماعی فرایندی است که از طریق آن اجتماع، جماعت یا گروه‌ها به هم می‌پیوندند تا عملکرد مورد انتظار یا مورد نیاز را به‌اجرا در آورند. نیروی انتظامی در راستای بکارگیری یک سیاست مشارکتی در امر کنترل جرایم و برقراری نظم و امنیت اجتماعی به همکاری و مشارکت همه‌جانبه مردم نیاز دارد. بنابراین باید تعامل و همکاری خود را با گروه‌های مختلف اجتماعی بیش از پیش توسعه دهد (شاه‌ولی و حیدری، ۱۳۹۶، ص ۶۶).

بنابراین در طرح امنیت محله‌محور همه شهروندان به‌خصوص مسئولان محلی در امنیت محلات نقش فعالی دارند و روسای کلانتری‌ها می‌توانند با برنامه‌ریزی و لحاظ کردن موارد مدیریتی مانند آموزش کارکنان، نظارت و کنترل بر کارکنان، آموزش همگانی در مدارس و مساجد، مشارکت با نهادهای دولتی و محلی در اجرای این طرح موثر هستند. بر این اساس فرضیه‌های پژوهش به این صورت مطرح شد که:

عوامل مدیریتی شامل آموزش کارکنان، نظارت و کنترل رئیس کلانتری، آموزش همگانی در مساجد و مدارس و مشارکت رؤسای کلانتری‌ها با نهادهای محلی بر اجرای طرح امنیت محله محور تأثیر داشته است.

روش‌شناسی

این پژوهش از نظر هدف کاربردی است زیرا به منظور بررسی تأثیر عوامل مدیریتی بر اجرای طرح امنیت محله محور شهروندان حوزه استحفاظی سرکلانتری پنجم فرماندهی انتظامی تهران بزرگ صورت گرفته است و از نظر روش توصیفی از نوع پیمایشی است. جامعه آماری شامل کارکنان کلانتری‌های هشت گانه سرکلانتری پنجم فرماندهی انتظامی تهران بزرگ است که به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای، ۱۹۶ نفر از آنان انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه محقق ساخته بود.

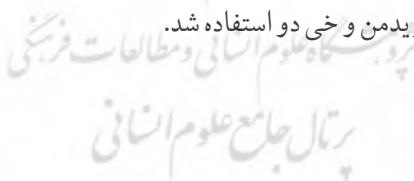
جدول ۱. پرسشنامه عوامل مدیریتی موثر بر طرح امنیت محله محور

منبع	شرح گویه	متغیر
خورشیدی و ذوالفقاری (۱۳۹۲) فالت (۱۹۹۳) یار احمدی خراسانی (۱۳۸۴)	آموزش برخورد مناسب با شهروندان بر اساس اخلاق و موازین اسلامی	آموزش کارکنان
	آموزش حضور به موقع در ماموریت‌های محوله به کارکنان	
	آموزش رعایت قوانین و مقررات به کارکنان	
	آموزش اخلاق و رفتار حرفه‌ای بر اساس آموزه‌های دینی به کارکنان	
	آموزش چگونگی سرکشی به نقاط جرم‌خیز	
	آموزش مدیریت خشم و هیجان‌های منفی، مقابله با استرس، فشارهای روانی و ایجاد نشاط و شادابی به کارکنان	
	آموزش پاسخگوبودن و احساس مسئولیت کارکنان	
آموزش شرح وظایف شغلی به کارکنان در زمینه امنیت محله محور		
رنوثر (۲۰۰۷) صادق پور (۱۳۷۲)	بازدیدهای با برنامه و غیرمترقبه از عملکرد کارکنان در این مورد	نظارت و کنترل
	نظارت بر تقسیم کار بین واحدهای عمل‌کننده یا دخیل در ماموریت	
	نظارت مستمر بر اقدامات کارکنان در اجرای درست این طرح	
	نظارت و بازخوردگیری و احصاء نقاط قوت و ضعف	
	ارزیابی عملکرد کارکنان در اجرای درست این طرح	
	نظارت بر تناسب اجرای طرح با مناطق جرم‌خیز	
	نظارت بر سیستم اطلاع‌رسانی به موقع به کارکنان	
	نصب دوربین‌های مداربسته در محله‌ها برای اجرای طرح	
	نظارت و کنترل بر فناوری اطلاعات	
نظارت و کنترل بر اساس بازبینی‌های نظارتی		

ادامه جدول ۱. پرسشنامه عوامل مدیریتی موثر بر طرح امنیت محله محور

هاشمی و فرمند (۱۳۹۲) شاهولی و حیدری (۱۳۹۶).	برگزاری کلاس‌های آموزشی در مدارس و مساجد برای همکاری مردم در طرح	آموزش همگانی در مساجد و...
	آگاه‌سازی مردم از طریق رسانه‌های نوشتاری	
	آموزش همگانی و ارتقای سطح آگاهی شهروندان	
	تقدیر از افراد مشارکت‌کننده در طرح	
	برگزاری نمایشگاه در مدارس و مساجد و محلات	
	توزیع هشدارهای انتظامی بین شهروندان	
روهینا (۱۳۹۳) شاهولی و حیدری (۱۳۹۶)	نشست‌های مشترک با شوراباری و سایر نهادهای دولتی درباره طرح	مشارکت با نهادهای دولتی
	استفاده از امکانات و مشارکت عوامل بسیج در اجرای طرح	
	برگزاری نشست‌های مشترک با مردم و اعضای بسیج درباره طرح	
	استفاده از اطلاعات مردمی در اجرای طرح	
	ایجاد زمینه همکاری و مشارکت مردم با نیروی انتظامی در اجرای طرح	

روایی پرسشنامه از طریق صوری و محتوایی و پایایی آن از طریق آلفای کرونباخ (۹۴ درصد) تایید شد، همچنین آلفای کرونباخ هریک از متغیرها از جمله آموزش کارکنان، ۸۴ درصد، آموزش همگانی، ۹۱ درصد، نظارت و کنترل، ۸۷ درصد و مشارکت نهادهای دولتی و محلی، ۸۶ درصد مورد تایید قرار گرفت. با توجه به مقدار آلفای کرونباخ در متغیرها و ضریب کل که بیش از ۷۰ صدم هستند می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد بیان کرد، پرسشنامه دارای پایایی مطلوبی است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون‌های تی استیودنت، فریدمن و خی دو استفاده شد.

یافته‌ها

نتایج یافته‌های جمعیت‌شناختی پژوهش درخصوص سن پاسخگویان نشان می‌دهد که به‌طور میانگین ۳۷/۶ سال بوده است. از نظر جنسیت، ۹۴/۴ درصد پاسخ‌دهندگان مرد و ۵/۶ درصد نیز زن بودند؛ از نظر سطح تحصیلات، بیشترین تحصیلات پاسخ‌دهندگان ۳۷/۲ درصد دیپلم و کمترین تحصیلات، کارشناسی ارشد و دکتری ۱۵/۴ درصد بوده است. همچنین سنوات خدمتی پاسخ‌دهندگان نشان داد که بیشترین فراوانی، ۴۳/۴ درصد دارای سابقه ۱۶ الی ۲۰ سال و کمترین فراوانی ۱۰/۲ درصد دارای سابقه ۱۱ الی ۱۵ سال بودند. از نظر درجه، ۳۲/۱ درصد درجه دار، ۵۲ درصد افسر جزء و ۱۵/۹ درصد نیز افسر ارشد بودند.

جدول ۲. رتبه‌بندی گویه‌های آموزش کارکنان

رتبه	ضریب فریدمن	شرح گویه
۱	۴/۹۴	آموزش برخورد مناسب با شهروندان براساس اخلاق و موازین اسلامی
۲	۴/۷۴	آموزش حضور به موقع در ماموریت‌های محوله به کارکنان
۳	۴/۵۵	آموزش رعایت قوانین و مقررات به کارکنان
۴	۴/۵۱	آموزش اخلاق و رفتار حرفه‌ای براساس آموزه‌های دینی به کارکنان
۵	۴/۴۶	آموزش چگونگی سرکشی به نقاط جرم خیز
۶	۴/۴۱	آموزش مدیریت خشم و هیجانات منفی، مقابله با استرس، فشارهای روانی و ایجاد نشاط و شادابی به کارکنان
۷	۴/۲۴	آموزش پاسخگو بودن و احساس مسئولیت کارکنان
۸	۴/۱۵	آموزش شرح وظایف شغلی به کارکنان در زمینه امنیت محله‌محور

این جدول نشان می‌دهد که گویه «آموزش برخورد مناسب با شهروندان براساس اخلاق و موازین اسلامی» با میانگین ۴/۴۱ در رتبه اول، و پایین‌ترین رتبه «آموزش شرح وظایف شغلی به کارکنان در زمینه امنیت محله‌محور» با ضریب ۴/۴۹ در رتبه هشتم بود، همچنین گویه «آموزش حضور به موقع در ماموریت‌های محوله به کارکنان» با ضریب ۴/۷۴ در رتبه دوم و گویه «آموزش رعایت قوانین و مقررات به کارکنان» با ضریب ۴/۵۵ در رتبه سوم قرار دارد.

جدول ۳. رتبه‌بندی فریدمن گویه‌های نظارت و کنترل

رتبه	ضریب فریدمن	شرح گویه	ردیف
۱	۷/۲۴	بازدیدهای با برنامه و غیر مترقبه از عملکرد کارکنان در مورد طرح	۱
۲	۶/۶۸	نظارت بر تقسیم کار بین واحدهای عمل‌کننده یا دخیل در ماموریت	۲
۳	۶/۵۹	نظارت مستمر بر اقدامات کارکنان در اجرای صحیح طرح	۳
۴	۶/۴۷	نظارت و بازخورد گیری و احصاء نقاط قوت و ضعف	۴
۵	۶/۲۱	ارزیابی عملکرد کارکنان در اجرای طرح	۵
۶	۶/۱۱	نظارت بر تناسب اجرای طرح با مناطق جرم خیز یا کانون‌های جرم	۶
۷	۵/۹۳	نظارت بر سیستم اطلاع‌رسانی به موقع به کارکنان	۷

ادامه جدول ۳. رتبه‌بندی فریدمن گویه‌های نظارت و کنترل

۸	۵/۵۲	نصب دوربین‌های مداربسته در محله‌ها برای اجرای طرح
۹	۵/۴۵	کنترل و نظارت بر فناوری اطلاعات
۱۰	۵/۳۱	نظارت و کنترل بر اساس بازبینی‌های نظارتی
۱۱	۴/۴۹	نظارت و احصاء شاخص‌های مناسب برای سنجش عملکرد کارکنان

طبق داده‌های یادشده گویه «بازدیدهای با برنامه و غیرمترقبه از عملکرد کارکنان در مورد طرح» با میانگین ۴/۴۰ در رتبه اول، و پایین‌ترین رتبه کنترل و نظارت بر فناوری اطلاعات در زمینه امنیت محله محور با ضریب ۳/۹۸ در رتبه نهم بود. همچنین گویه «نظارت بر تقسیم کار بین واحدهای عمل‌کننده یا دخیل در ماموریت» با ضریب ۶/۶۸ در رتبه دوم و گویه «نظارت مستمر بر اقدامات کارکنان در اجرای صحیح طرح» با ضریب ۶/۵۹ در رتبه سوم قرار دارد.

جدول ۴ رتبه‌بندی گویه‌های آموزش همگانی

ردیف	شرح گویه	ضریب فریدمن	رتبه
۱	برگزاری کلاس‌های آموزشی در مدارس و مساجد به منظور جلب همکاری مردم در اجرای طرح	۳/۵۷	۱
۲	آگاه‌سازی مردم از طریق رسانه‌های نوشتاری	۳/۵۶	۲
۳	آموزش همگانی و ارتقای سطح آگاهی شهروندان درباره طرح	۳/۵۴	۳
۴	تقدیر از افراد مشارکت‌کننده در طرح	۳/۵۳	۴
۵	برگزاری نمایشگاه در مدارس و مساجد و محلات درباره طرح	۳/۴۱	۵
۶	توزیع هشدارهای انتظامی در زمینه امنیت محله محور	۳/۳۸	۶

رتبه‌بندی فریدمن نشان داد که گویه «برگزاری کلاس‌های آموزشی در مدارس و مساجد برای مردم» با میانگین ۴/۲۶ در رتبه اول، و پایین‌ترین رتبه، «توزیع هشدارهای انتظامی در زمینه امنیت محله محور» با ضریب ۴/۱۷ در رتبه ششم بود. همچنین گویه «آگاه‌سازی مردم از طریق رسانه‌های نوشتاری» با ضریب ۳/۵۶ در رتبه دوم و گویه «آموزش همگانی و ارتقای سطح آگاهی شهروندان» با ضریب ۳/۵۴، در رتبه سوم قرار دارد.

جدول ۵. رتبه‌بندی گویه‌های تعامل با نهادها

ردیف	شرح گویه	ضریب فریدمن	رتبه
۱	نشست‌های مشترک با شوراییاری و سایر نهادهای دولتی	۳/۲۲	۱
۲	استفاده از امکانات و مشارکت عوامل بسیج در اجرای طرح	۳/۰۱	۲
۳	برگزاری نشست‌های مشترک با مردم و اعضای بسیج درباره طرح	۳/۹۷	۳
۴	استفاده از اطلاعات مردمی در اجرای طرح	۳/۹۳	۴
۵	ایجاد زمینه همکاری و مشارکت مردم با نیروی انتظامی در اجرای طرح	۲/۸۸	۵

طبق جدول بالا در بررسی توصیفی گویه‌های مربوط به شاخص مشارکت با نهادهای دولتی و محلی مشخص شد که گویه «نشست‌های مشترک با شوراییاری و سایر نهادهای دولتی درباره طرح» با میانگین ۴/۲۴ در رتبه اول، و پایین‌ترین رتبه «ایجاد زمینه همکاری و مشارکت مردم با نیروی انتظامی» با ضریب ۴/۹۸ در رتبه پنجم بوده و گویه استفاده از اطلاعات مردمی در اجرای این طرح با ضریب ۴/۰۳ است که در رتبه چهارم قرار دارد. همچنین گویه «استفاده از امکانات و مشارکت عوامل بسیج در اجرای طرح» با ضریب ۳/۰۱ در رتبه دوم و گویه «برگزاری نشست‌های مشترک با مردم و اعضای بسیج» با ضریب ۳/۹۷ در رتبه سوم قرار دارد.

یافته‌های استنباطی: برای آزمون فرضیه‌های پژوهش از آزمون تی استیودنت، فریدمن و خی دو استفاده شد. فرضیه اصلی: عوامل مدیریتی بر اجرای طرح امنیت محله محور در سرکلانتری پنجم فرماندهی انتظامی تهران بزرگ موثر است. برای سنجش این فرضیه کلیه متغیرها مورد آزمون قرار گرفت که در جدول ۶ نتایج آن آمده است.

جدول ۶. نتایج آزمون تی استیودنت

ردیف	فرضیه‌های پژوهش	مقدار آزمون تی	سطح معناداری	درجه آزادی
۱	آموزش کارکنان	۳۰/۱۸	۰/۰۰۰	۱۹۵
۲	نظارت و کنترل	۲۵/۷۲	۰/۰۰۰	۱۹۵
۳	آموزش همگانی	۳۰/۵۰	۰/۰۰۰	۱۹۵
۴	مشارکت با نهادهای دولتی و محلی	۲۰/۰۲	۰/۰۰۰	۱۹۵

جدول ۶ نشان می‌دهد که، همه متغیرهای مطرح شده در این پژوهش از نظر پاسخ‌گویان در اجرای طرح امنیت محله‌محور تاثیر دارند؛ در ادامه برای آزمون فرضیه‌ها از آزمون خی دو استفاده شد، که نتایج آن در جدول ۷ آمده است.

جدول ۷. نتایج آزمون خی دو

ردیف	فرضیه‌های پژوهش	مقدار آزمون خی دو	سطح معناداری	درجه آزادی
۱	آموزش کارکنان	۲۶/۰۵	۰/۰۰۰	۱۹۵
۲	نظارت و کنترل	۱۷۴/۰۷	۰/۰۰۰	۱۹۵
۳	آموزش همگانی	۴۰/۱۵	۰/۰۰۰	۱۹۵
۴	مشارکت با نهادهای دولتی و محلی	۹/۴۹	۰/۰۰۰	۱۹۵

بر اساس داده‌های جدول ۷، با توجه به مقدار آزمون خی دو ردیف اول و سطح معناداری به دست آمده، می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد بیان کرد «آموزش کارکنان بر اجرای طرح امنیت محله‌محور تاثیر داشته است» و این فرضیه تایید می‌شود. همچنین با توجه به مقدار آزمون خی دو ردیف دوم و سطح معناداری بالا، با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان بیان کرد، رتبه‌بندی آزمون فریدمن درباره نظارت و کنترل معتبر است. با توجه به مقدار آزمون خی دو ردیف سوم و سطح معناداری آن، با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان بیان کرد که رتبه‌بندی آزمون فریدمن درباره آموزش همگانی در مساجد و مدارس معتبر است و این فرضیه هم تایید می‌شود. در خصوص فرضیه چهارم نیز با توجه به مقدار آزمون تی و مقدار خی دو و سطح معناداری آن، با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان بیان کرد که رتبه‌بندی آزمون فریدمن درباره مشارکت با نهادهای دولتی و محلی معتبر است و این فرضیه نیز تایید می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف تعیین تاثیر عوامل مدیریتی موثر بر اجرای طرح امنیت محله‌محور در سرکلانتری پنجم فرماندهی انتظامی تهران بزرگ صورت گرفت که نتایج نشان داد آموزش کارکنان بر اجرای طرح امنیت محله‌محور موثر است؛ بر اساس الگوی آموزش کارکنان که از سوی گاراوان، هوگان و دانل پیشنهاد شده است، فایده‌های آموزش، رشد کارکنان، بازگشت سرمایه، استفاده از مدیران به عنوان مربیان مطرح شده که با نتایج فرضیه یادشده مطابقت دارد و علت آن نیاز مستمر کارکنان کلانتریها به آموزش است و هرچه

آموزش دهنده به علم روز مسلط تر باشد یا به عبارتی به روز باشد، اهداف سازمانی زودتر محقق می شوند. لازم به ذکر است که این نتایج با نتایج پژوهش عامری (۱۳۹۵) و هایبیر (۲۰۰۱) هم خوانی دارد. متغیر دوم پژوهش نظارت و کنترل بود که یکی از وظایف مدیر است؛ با نظارت و کنترل امور به نحو احسن انجام و اهداف واقعی سازمان محقق می شود. براساس نظریه کنترل سکانی که آن را کنترل آینده نگر هم می نامند، مدیر می تواند با نظارت و کنترل بر زیرمجموعه از پیدایش معایب جلوگیری کند، بنابراین نظارت و کنترل روسای کلانتری ها در اجرای طرح تایید شد. این یافته های پژوهش با نتیجه پژوهش های دیانی (۱۳۹۵) ذاکری میناب (۱۳۹۳) و قهرمانی و ابطحی (۱۳۸۹) هم خوانی دارد. متغیر سوم پژوهش آموزش همگانی است که براساس نتایج حاصل از پژوهش، نقش بسزایی در اجرای طرح دارد. از نظر پاسخگویان روسای کلانتری ها می توانند برای اجرای مفید طرح، به آگاه سازی شهروندان اقدام و مشارکت آنها را در پیشگیری از جرایم جلب کنند. این نتایج نشان داد که آموزش همگانی در مساجد و مدارس بر اجرای طرح امنیت محله محور موثر است و با نتایج پژوهش های ویلیامز و همکاران (۲۰۱۸) و ریوریگیو و اسکوگان (۱۹۹۴) همخوانی دارد. متغیر چهارم مشارکت با نهادهای دولتی و محلی بود که نتایج حاصل از پژوهش حاکی است که این متغیر بر اجرای طرح امنیت محله محور نقش بسزایی دارد؛ در واقع نوعی همبستگی، تعلق و تلاش بین شهروندان حوزه استحفاظی ایجاد می کند. مشارکت روسای کلانتری ها با نهادهای دولتی و محلی در اجرای طرح باعث می شود افراد حوزه استحفاظی خود را جدا از کارکنان کلانتری ندانسته و در قبال جامعه احساس مسئولیت کرده و برای ایجاد امنیت در حوزه استحفاظی مشارکت فعال داشته باشند. نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش های اسلامی و محمدداودی (۱۳۹۷)، شکوهی آذر، رجبی و ساجدی نیا (۱۳۹۳)، قهرمانی و ابطحی (۱۳۸۹) و تاجران و کلاکی (۱۳۸۳) همخوانی دارد.

پیشنهادها

الف. با توجه به اهمیت و تاثیر معنادار «آموزش کارکنان» بر ارتقای «طرح امنیت محله محور در بین شهروندان» پیشنهاد می شود:

- آموزش های تخصصی که باعث افزایش توانمندی پلیس در ماموریت های محوله می شود باید به طور

ویژه تعریف، طراحی، و ارائه شوند؛

- طراحی و برگزاری دوره های آموزشی مورد نیاز و متناسب با رسته های فعال در سازمان؛

- ترغیب و تشویق کارکنان به استفاده از دانش سازمانی و حمایت سازمان از افراد برای دریافت دانش برون‌سازمانی و انتقال آن به درون سازمان؛

ب. با توجه به اهمیت و تاثیر معنادار «نظارت و کنترل» بر ارتقای «طرح امنیت محله محور در بین شهروندان» پیشنهاد می‌شود:

- ارزیابی عملکرد کارکنان به صورت هفتگی، ماهیانه، سالیانه، مورد توجه واقع شود؛

- تقسیم کار بین واحدهای عمل کننده یا دخیل در مأموریت بر مبنای توانایی و شایستگی افراد باشد؛

- بازدیدهای با برنامه و غیرمترقبه مدنظر باشد.

پ. با توجه به اهمیت و تاثیر معنادار «آموزش همگانی» بر ارتقای «اجرای طرح امنیت محله محور بین شهروندان» پیشنهاد می‌شود تا موارد زیر به نحو بهتری در دستور کار پلیس قرار گیرد:

- توسعه آموزش همگانی و تعامل‌های دوجانبه پلیس و افراد جامعه؛

- پلیس باید برنامه‌ریزی ویژه‌ای را برای آموزش و تربیت مجموعه‌ای از کارکنان که قادر به برقراری

ارتباط موفق دو طرفه با افراد هستند را برای آموزش همگانی و ارتقای سطح دانش عمومی در دستور

کار خود قرار دهد؛

- حضور رئیس کلانتری در مدارس حوزه استحفاظی و ارائه آموزش چهره به چهره در زمینه پیشگیری از جرایم و تعامل با مدیران مدارس و حراست آموزش و پرورش ناحیه؛

- حضور رئیس کلانتری در مساجد به منظور شنیدن مشکلات انتظامی حوزه استحفاظی و اجرای طرح

امنیت محله محور در نقاط جرم خیز برای افزایش رضایت‌مندی شهروندان و آموزش چهره به چهره

نمازگزاران بعد از اقامه نماز جماعت در زمینه پیشگیری از جرائم؛

ت. با توجه به اهمیت و تاثیر معنادار «تعامل با نهادهای دولتی و محلی» بر ارتقای «اجرای طرح امنیت

محله محور بین شهروندان» پیشنهاد می‌شود تا موارد زیر به نحو بهتری در دستور کار پلیس قرار گیرد؛

- استفاده از امکانات و بکارگیری اعضای بسیج در مأموریت‌های محوله؛

- برگزاری نشست‌های مشترک با مردم در محله‌ها و حوزه‌های بسیج؛

- بکارگیری پلیس‌های افتخاری در مأموریت‌های محوله؛

- همکاری و برگزاری نشست‌های مشترک با شورایاری محله‌ها و سمن‌ها.

سیاسگزاری

پژوهشگران بر خود لازم می‌دانند از زحمات کارکنان کلانتری‌های هشت‌گانه سرکلانتری پنجم فرماندهی انتظامی تهران بزرگ و کارکنان دانشگاه علوم انتظامی به‌خاطر همکاری صمیمانه‌شان، تقدیر و تشکر کنند.

فهرست منابع

- اسلامیه، فاطمه؛ محمد داودی، امیرحسین. (۱۳۹۷). نقش مشارکت اجتماعی شهروندان بر رویکرد جامعه‌محوری پلیس و تعدیل‌گری امنیت اجتماعی. *مطالعات/امنیت/اجتماعی*، ۵۳(۱)، صص ۱۸۹-۲۱۶. قابل‌بازیابی از: <http://phr.jrl.police.ir/backend/uploads/29a0fc26f96b373689bc4f98db041d28bff864f0.pdf>
- اقبال، سید محسن. (۱۳۹۲). آموزش منابع انسانی پلیس و تأثیر آن در کیفیت زندگی کاری و عملکرد کارکنان (نمونه پژوهی: کارکنان سازمان وظیفه عمومی شهر تهران). *توسعه سازمانی پلیس*، ۴۷(۱۰)، صص ۶۹-۸۵. قابل‌بازیابی از: <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1033248>
- تاجران، عزیزالله و کلاکی، حسن. (۱۳۸۳). بررسی تأثیر عملکرد پلیس بر احساس امنیت شهروندان تهرانی. *پژوهش‌های مدیریت/انتظامی*، ۴(۴)، صص ۵۶۱-۵۸۶. قابل‌بازیابی از: <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=126533>
- ترویانوویچ، رابرت م. و باکو و کس، بانی. (۱۳۸۳). *پلیس جامعه‌محور* (مرکز مطالعات و تحقیقات کاربردی طرح و برنامه ناجا، مترجم). تهران: فرات.
- خانمهای، سیدعلی. (۱۳۷۹). *بیانات در مراسم دانش‌آموختگی جمعی از کارکنان نیروی انتظامی*. ۱۸/۰۷/۱۳۷۹. قابل‌بازیابی از: <http://www.ghadeer.org/BsnText/13739>
- خورشیدی، عباس و ذوالفقاری، حسین. (۱۳۹۲). *تئوریهای مدیریت و رهبری*. تهران: انتشارات بسطرون.
- درویشی، صیاد و میرزاخانی، عبدالرحمان. (۱۳۹۳). راهبردهای توسعه پلیس محله‌محور در ایران. *پژوهش‌های مدیریت/انتظامی*، ۹(۲)، صص ۲۳۷-۲۶۱. قابل‌بازیابی از: www.sid.ir/Fa/Journal/ViewPaper.aspx?id=317693
- دیانی، علی. (۱۳۹۵). *آسیب‌شناسی مدیریتی اجرای طرح انتظامی محله‌محور در شهرری*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه علوم انتظامی امین.
- ذاکری‌میناب، عباس. (۱۳۹۳). *بررسی نقش مدیریت با رویکرد جامعه‌محلی در توسعه ژئوپارک قشم*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه هرمزگان.
- رحیمی، علی و دژبانی، آرزو. (۱۳۹۲). نقش پیامک‌های هشدار کلانتری‌ها در ارتقاء امنیت ساکنان یک محل. *دانش/انتظامی پلیس پایتخت*، ۶(۴)، صص ۸۱-۱۰۴. قابل‌بازیابی از: http://det.jrl.police.ir/content.php?pagename=show-article&request_id=17033&journal_id=44
- روهینا، محمد. (۱۳۹۴). ارزیابی میزان مشارکت مدنی در پیشگیری از جرم با تأکید بر سرعت (مورد مطالعه خراسان شمالی سال ۱۳۹۲). *دانش/انتظامی*، ۱۱(۴)، صص ۵۵-۸۴. قابل‌بازیابی از: pantajournals.ir/uploads/pdf/2018413131439784.pdf
- ساجدی‌نیا، حسین. (۱۳۹۱). *حکایه مقالات همایش ملی امنیت محله‌محور*. تهران: انتشارات دفتر تحقیقات کاربردی فرماندهی انتظامی تهران بزرگ.
- شاه‌ولی، پرویز و حیدری، مختار. (۱۳۹۶). بررسی سازوکارهای پلیس جامعه‌محور در پیشگیری از جرم با مشارکت مردم. *دانش/انتظامی خوزستان*، ۵(۲۰)، صص ۶۳-۹۲. قابل‌بازیابی از: http://journals.police.ir/content.php?pagename=show-article&request_id=191290&journal_id=48

شکوهری، آذر، رجبی و ساجدی‌نیا، حسین. (۱۳۹۳). امنیت اجتماعی محله‌محور و شیوه‌های متقاعدسازی و اعتمادسازی مردم. پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه علوم انتظامی امین.

عامری، محمدعلی. (۱۳۹۵). ارائه الگوی مطلوب پیشگیری انتظامی از جرم بارویکرد جامعه‌محوری پلیس. *انتظام اجتماعی*، ۸(۲)، صص ۶۵-۸۴. قابل بازیابی از: entezami.sinaweb.net/article_38483.html

فتحی واجارگاه، کوروش. (۱۳۸۱). نیازسنجی در برنامه‌ریزی آموزشی و درسی. تهران: انتشارات تهران. قهرمانی، علی‌اکبر. (۱۳۹۰). پلیس جامعه‌محور: نقش مشارکت مردم در پیشگیری از وقوع جرم. *پیشگیری از جرم*، ۱۸(۶)، صص ۷-۳۳. قابل بازیابی از: <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1019343>

قهرمانی، علی‌اکبر و ابطحی، سیدحسین. (۱۳۸۸). طراحی الگوی مدیریت پلیس جامعه‌محور در جمهوری اسلامی ایران. *نقدهش‌های مدیریت انتظامی*، ۱(۱)، صص ۵۴-۸۱. قابل بازیابی از: www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=127609

گانه، آر. ام. (۱۳۷۴). *اصول طراحی آموزشی*. (خدیجه علی‌آبادی، مترجم). تهران: دانا. مهران پور، فردین. (۱۳۹۶). بررسی تأثیر پلیس جامعه‌محور بر افزایش احساس امنیت شهروندان بندرعباس. پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندرعباس.

میس، ادوین و اورتمایر، پی. جی. (۱۳۸۵). *رهبری، اصول اخلاقی و امور پلیس، چالش‌های پیش روی پلیس در قرن ۲۱*. (حسین شاکری، مترجم). تهران: سازمان تحقیقات و مطالعات نیروی انتظامی.

وروایی، اکبر. (۱۳۸۴). *پلیس جامعه‌محور*. تهران: انتشارات سازمان عقیدتی سیاسی نیروی انتظامی. هاشمی، حمید و فرهمند، وحیدرضا. (۱۳۹۲). سیاست جنایی مشارکتی پلیس در بسترسازی امنیت اجتماعی محله‌محور. *دانش انتظامی*

پلیس پایتخت، ۶(۴)، صص ۹-۳۴. قابل بازیابی از: pantajournals.ir/uploads/pdf/201849134427992.pdf همتی، رضا. (۱۳۸۶). پلیس جامعه‌محور و نقش آن در کاهش احساس ناامنی. *دانش انتظامی*، ۹(۳)، صص ۱۳۱-۱۴۷. قابل بازیابی از: www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=80998

یاراحمدی خراسانی، مهدی. (۱۳۸۶). *ماری‌پارکر فالت*. سایت مدیر یار. قابل بازیابی از: <http://athir.blogfa.com/post/94>

Amadi, E. N. (2014). A qualitative analysis of community policing in the United States. *American International Journal of Contemporary Research*, 4(1), pp 19-26. Retrieved from: www.aijcrnet.com/journals/Vol_4_No_1_January_2014/4.pdf

Haarr, R. N. (2001). The making of a community-policing officer: The impact of basic training and occupational socialization on police recruits. *Police Quarterly*, 4(4), pp 402-433. Retrieved from: journals.sagepub.com/doi/10.1177/109861101129197923

Hackett, P. (2003). *Training Practice*, London: CIPD

Lurigio, A. J., & Skogan, W. G. (1994). Winning the hearts and minds of police officers: An assessment of staff perceptions of community policing in Chicago. *Crime & Delinquency*, 40(3), pp 315-330. Retrieved from: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0011128794040003002>

Renauer, C. B. (2007). Reducing fear of crime: citizen, police, or government responsibility?. *Police Quarterly*, 10(41), pp 56-63. Retrieved from: journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1098611106286894

Scheider, M. C., Chapman, R. Schapiro, A. (2009). Towards the unification of policing innovations under community policing. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 32(4), pp 694-718. Retrieved from: <https://www.emeraldinsight.com/doi/10.1108/13639510911000777>

Williams, C. B., Fedorowicz, J., Kavanaugh, A., Mentzer, K., Thatcher, J. B., & Xu, J. (2018). Leveraging social media to achieve a community policing agenda. *Government Information Quarterly*, 35(2), pp 210-222. Retrieved from: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0740624X16301897>